

Herziening bestemmingsplan buitengebied gemeente Hellen- doorn

**Advies over de reikwijdte en het detailniveau
van het milieueffectrapport**

26 mei 2008 / rapportnummer 2070-47

1. HOOFDPUNTEN VOOR HET MER

De gemeente Hellendoorn wil voor haar buitengebied een nieuw bestemmingsplan opstellen. Vanwege de aanwezigheid van Natura 2000-gebieden en het kaderstellend zijn van het bestemmingsplan voor m.e.r.(beoordelings-) plichtige activiteiten wordt de plan-m.e.r.-procedure doorlopen. Bevoegd gezag bij deze procedure is de gemeenteraad van Hellendoorn.¹

De volgende punten beschouwt de Commissie als hoofdpunten voor het op te stellen plan-milieueffectrapport (verder genoemd plan-MER). Dat wil zeggen dat het plan-MER onvoldoende basis biedt voor het meewegen van het milieubelang in de besluitvorming, als het niet op onderstaande punten in gaat:

- de milieugebruiksruimte. Geef op kaart aan in welke gebieden wel en geen milieugebruiksruimte aanwezig is en in welke gebieden met maatregelen milieugebruiksruimte gecreëerd kan worden;
- de alternatieven die mogelijk zijn binnen de beschikbare milieugebruiksruimte en de overige randvoorwaarden;
- de emissie van ammoniak en de hieruit voortkomende depositie op kwetsbare natuur vanuit de gehele veehouderijsector;
- de mogelijkheden om binnen een bestemmingsplan proactief in te spelen op de autonome ontwikkelingen, met name de verwachte schaalvergroting binnen de veehouderij;
- de maximaal mogelijke effecten op de Natura 2000-gebieden en de Provinciale Ecologische Hoofdstructuur. In het geval significante negatieve gevolgen op Natura 2000-gebieden niet zijn uit te sluiten, dient een 'passende beoordeling'² in het plan-MER te worden opgenomen.

Om deze hoofdpunten goed te kunnen beoordelen is het van belang dat het plan-MER een zelfstandig leesbare samenvatting bevat, met voldoende onderbouwend kaartmateriaal³ en ander ondersteunend beeldmateriaal.

De Commissie bouwt in haar advies voort op de Notitie reikwijdte en detailniveau voor het nieuwe bestemmingsplannen buitengebied (notitie R&D). Dat wil zeggen dat dit advies niet zelfstandig leesbaar is, maar in combinatie met de notitie R&D moet worden gelezen.

2. BELEIDSKADER

De herziening van het bestemmingsplan richt zich vooral op de mogelijkheden voor uitbreiding van intensieve veehouderij op bestaande agrarische bouwpercelen en de ontwikkelingsmogelijkheden van de intensieve veehouderij in landbouwontwikkelingsgebieden (LOG's).

De notitie R&D geeft aan dat het MER gebruikt zal worden om de besluitvorming over intensieve veehouderij in het bestemmingsplan vorm te geven.

Het plan-MER leent zich er goed voor om door middel van het vergelijken van mogelijke alternatieven te komen tot een optimaal vestigingsbeleid. Hierdoor

¹ Voor gegevens over de m.e.r.-procedure, de rol van de Commissie en de werkgroepsamenstelling, zie bijlage 1.

² De zogenaamde 'passende beoordeling' maakt deel uit van de Natuurbeschermingswet.

³ Voorzien van duidelijke schaal en legenda

is het mogelijk zorgvuldig rekening te houden met alle relevante belangen en te voldoen aan de voorwaarden van regelgeving en beleid, waaronder het vigerende Reconstructieplan.

Geef de beleidsambities en -afspraken weer ten aanzien van duurzame ontwikkeling⁴, en beschrijf welke mogelijkheden binnen de context van het bestemmingsplan bestaan om hierbij aan te sluiten. Besteed bijvoorbeeld aandacht aan de mogelijkheden van gezamenlijke voorzieningen ten behoeve van de veehouderij zoals energiebesparing/energiezuinige technieken en duurzame energieopwekking als centrale mestverwerking en -vergisting, het leveren van restwarmte aan woningen /bedrijven en warmte/koude opslag.

Beschrijf welke wet- en regelgeving de beleidsruimte in het bestemmingsplan begrenzen. Ga hierbij in op de diverse sectoren die bepalend (kunnen) zijn voor de ontwikkeling van het buitengebied, zoals natuur/ammoniak, landschap, archeologie, luchtkwaliteit, geur, geluid en mobiliteit.

Het nieuwe bestemmingsplan biedt bedrijven in het verwevingsgebied de mogelijkheid om door te ontwikkelen tot sterlocaties. Maak in het plan-MER duidelijk wat de visie van de gemeente hierop is.

3. ALTERNATIEVENBESCHRIJVING

3.1 Onderwerpen in het plan-MER

In de notitie R&D geeft de gemeente aan dat het plan-MER zich alleen zal richten op de ontwikkeling van de intensieve veehouderij. Een plan-MER dient echter *alle* relevante ontwikkelingen met mogelijk aanzienlijke milieueffecten te belichten die in het kaderstellende plan worden mogelijk gemaakt en beperkt zich niet tot m.e.r.-(beoordelings)plichtige milieueffecten.

In aanvulling op de in de notitie R&D genoemde m.e.r.-(beoordelings)plichtige activiteiten gaat het (onder meer) om de ontwikkelingen die bijdragen aan de emissie en depositie van stikstof, waaronder die in de rundveehouderij. Ga in het plan-MER tevens in op de kansen en bedreigingen voor landschaps- en/of natuurwaarden die in het buitengebied kunnen ontstaan door verdere groei, verplaatsing of bundeling van (rund)veehouderijbedrijven. Werk met scenario's wanneer de onzekerheden over de autonome ontwikkelingen groot zijn.

Daarnaast zal het nieuwe bestemmingsplan ook toeristische en recreatieve functies mogelijk maken, waaronder Avonturenpark Hellendoorn, een motorcrossterrein (Motorclub Nijverdalen/Hellendoorn), bungalowparken en campings. Deze activiteiten hebben een dusdanige omvang dat de daarmee samenhangende milieueffecten in het MER dienen te worden beschreven.

3.2 Referentiesituatie en autonome ontwikkeling

Hanteer als referentiesituatie de huidige situatie voor alle relevante milieuaspecten, inclusief de autonome ontwikkelingen binnen de mogelijkheden van

⁴ Zoals het klimaatakkoord tussen het ministerie van VROM en de VNG van 12 november 2007.

het huidige bestemmingsplan en inclusief de vigerende wettelijke verplichtingen⁵, maar exclusief de Reconstructiewet⁶. Het accent ligt daarbij op:

- de (autonome ontwikkelingen van de) emissie van ammoniak in het gebied zelf en de hieruit voortvloeiende depositie van zuur en stikstof op kwetsbare natuur, waaronder Natura 2000-gebieden en de provinciale Ecologische Hoofdstructuur;
- de ontwikkelingen van de achtergronddepositie van ammoniak (afkomstig van buiten het gebied);

Beschrijf naast de in de notitie R&D genoemde intensieve veehouderij tevens de rundveehouderij in het plangebied omdat deze de milieuontwikkelingsruimte voor andere functies (zoals de intensieve veehouderij) mede bepaalt. Ga hierbij in op de verwachte beëindiging, nieuwvestiging en groei van de rundveehouderijbedrijven en betrek daarbij de verwachte groei en schaalvergroting van de sector bij opheffing van de melkquotering.

3.3 Alternatieven

Beschrijf in het MER hoe de alternatieven tot stand zijn gekomen. Deze worden bepaald door het al dan niet benutten van de volledige milieuruimte van de vier LOG's, en de mogelijkheden van uitbreiding van intensieve veehouderijen in de verwevinggebieden (waaronder sterlocaties).

Er zijn echter ook nog andere alternatieven denkbaar, die het bevoegd gezag meer sturingsmogelijkheden op de ontwikkeling van de veehouderij geven. De Commissie adviseert voor de ontwikkeling van het bestemmingsplan alternatieven te ontwikkelen aan de hand van een probleemanalyse van de huidige situatie en de toekomstige ontwikkelingen.

In zijn algemeenheid kan het schema in de bijlage hiervoor gebruikt worden. Toepassing van dit schema levert voor de situatie in Hellendoorn de volgende invulling van de stappen⁷ op.

1) Bepaal de (milieu)gebruiksruimte

De milieugebruiksruimte dient om de ontwikkelingsmogelijkheden te bepalen binnen de wettelijke en beleidskaders. De omvang van de milieugebruiksruimte wordt bepaald door de wetgeving voor natuur, geur, luchtkwaliteit, geluid, verkeer, landschapsbescherming en door de heersende milieubelasting⁸. Gezien de kritische rol die in dit gebied stikstofdepositie op de Natura 2000 gebieden inneemt ligt het voor de hand de milieugebruiksruimte in ieder geval voor dit aspect uit te werken en op grond daarvan alternatieven te maken.

Bekend is dat Natura 2000-gebieden in het studiegebied aanwezig zijn die voor verzuring en/of vermisting gevoelig zijn (op grond van de instandhoudingdoelstellingen). In de Natura 2000-gebieden binnen het studiegebied wor-

⁵ Zoals de wettelijke verplichting dat alle IPPC-plichtige bedrijven per 30 oktober 2007 voldoen aan de IPPC-richtlijn en het Besluit huisvesting dat per 1 april 2008 van kracht is geworden.

⁶ Aangezien de uitplaatsing van agrarische bedrijven uit het Beekdal onderdeel uitmaakt van de reconstructie, dient ze niet meegenomen te worden in de referentiesituatie (autonome ontwikkeling).

⁷ Benut voor de beschrijving van deze stappen de reeds verzamelde informatie voor zowel het Landbouw Ontwikkelingsplan (LOP) als de visies op de verschillende LOG's in het buitengebied.

⁸ Om de ontwikkelingsruimte in een gebied te bepalen kan de milieugebruiksruimte worden uitgerekend door een omgekeerde benadering. Beschrijf/ bereken in het plan-MER de huidige belasting van het milieu. Ga vervolgens na waar de kritische belastinggrens ligt. De milieugebruiksruimte is het verschil tussen kritische belastinggrens en huidige belasting.

den in de huidige situatie de kritische stikstofdepositiewaarden (ruim) overschreden.

2) Breng de behoefte in beeld

Geef in het plan-MER een beeld van de actuele behoefte aan agrarische uitbreiding- en/of (her)vestigingslocaties, zowel van intensieve - als van rundveehouderij⁹, en aan uitbreiding- en/of vestigingslocaties voor niet-agrarische bedrijvigheid en recreatieve voorzieningen. Dit kan op basis van beschikbare informatie bij de gemeente (hierbij kan gedacht worden aan concrete aanvragen, meldingen van plannen of overwegingen/inventarisaties).

3) Bepaal de visie op de confrontatie van stap 1 met stap 2

Bepaal op basis van de bovengenoemde milieugebruiksruimte en de reële behoefte aan ruimte voor uitbreiding/ nieuwvestiging welke ruimte de gemeente aan (nieuwe) initiatieven kan en wil geven. Scenario's zijn een nuttig hulpmiddel om de gewenste nieuwvestiging of uitbreiding een plaats te geven.

Let hierbij op het volgende: een scenario dat leidt tot een toename van overschrijdingen van kritische depositieniveaus is waarschijnlijk¹⁰ niet mogelijk. Er resten dus alleen afname-scenario's (al of niet via een tijdelijk standstill). Omdat het onduidelijk is welke snelheid van depositiereductie richting kritisch depositieniveau nodig is, is het juridisch onzeker of het mogelijk is om te werken met een scenario dat:

- via saldering van de effecten van het voornemen leidt tot depositiereductie op gebiedsniveau en daarmee nieuwvestiging of uitbreiding mogelijk maakt;
- via een depositiereductie op bedrijfsniveau nieuwvestiging of uitbreiding mogelijk maakt.

Wil men juridisch geen risico lopen dan moet men er van uitgaan dat alleen uitbreiding en nieuwvestiging van agrarische bedrijven kan plaatsvinden in gebieden die de stikstofdepositie van Natura 2000-gebieden niet beïnvloeden.

In gebieden die tot depositietoename op Natura 2000-gebieden kunnen leiden kan geen uitbreiding of nieuwvestiging van agrarische bedrijven worden toegestaan. Dit betekent dat daar allereerst reductie van depositie plaats dient te vinden tot onder het kritische depositieniveau van de Natura 2000-gebieden, voordat uitbreidingen of nieuwvestiging mogelijk is.¹¹ Geef aan hoe de benodigde reductie zou kunnen gaan plaatsvinden en op welke termijn. Maak hierbij gebruik van reële scenario's voor de autonome ontwikkeling.¹² Geef op kaart aan in welke gebieden met maatregelen milieugebruiksruimte gemaakt kan worden.

⁹ Ga hierbij in op bedrijven welke worden voortgezet, die zich naar verwachting verder willen ontwikkelen en bedrijven met meerdere locaties.

¹⁰ De Commissie wijst op een recente voorlopige uitspraak door de voorzitter van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State en de brief van de minister van LNV over het Toetsingskader ammoniak en Natura 2000. Gezien de strekking daarvan adviseert de Commissie in het MER in ieder geval uit te gaan van het vigerende wettelijke kader gesteld door de Natuurbeschermingswet.

¹¹ Het doorlopen van de ADC-toets uit de Natuurbeschermingswetgeving biedt hier geen ruimte voor uitbreiding of nieuwvestiging, aangezien niet is uit te sluiten dat buiten het plangebied – binnen Nederland – alternatieve locaties voor landbouwontwikkeling aanwezig zijn.

¹² Reëel wil hier zeggen dat toename in ieder geval niet mogelijk is.

Ga tenslotte na of andere regelgeving en/of beleid (naast het kader door de Natuurbeschermingswet) een verdere beperking van de milieugebruiksruimte met zich meebrengt, zoals op het gebied van natuur, luchtkwaliteit¹³ en geur.

4. MILIEUASPECTEN

4.1 Algemeen

De omvang van het studiegebied wordt bepaald door het optreden van milieugevolgen en kan per milieuaspect verschillen. Bij de beschrijving van milieugevolgen dienen de effecten cumulatief in beeld gebracht te worden.

4.2 Effectbeschrijving en detailniveau

De effectbeschrijving dient een detailniveau te hebben dat voldoende is voor de besluitvorming. Voor milieuaspecten waarvan de gevolgen naar verwachting ver onder de grenswaarden blijven is een globale en kwalitatieve effectbeschrijving voldoende. Bij (mogelijke) knelpunten (zoals bij ammoniakdepositie op kwetsbare natuur) dienen de effecten echter zo veel mogelijk kwantitatief beschreven te worden.

Om het plan te kunnen toetsen aan normen en beleid dient het plan-MER de *maximale* milieugevolgen te beschrijven van de activiteiten die het bestemmingsplan mogelijk maakt. Indien uit het plan-MER blijkt dat deze activiteiten (kunnen) leiden tot overschrijdingssituaties dienen mitigerende maatregelen beschreven te worden.

4.3 Natuur

Breng de maximale mogelijke gevolgen van het op te stellen bestemmingsplan in beeld voor:

- Natura 2000-gebieden “Sallandse Heuvelrug”, “Wierdense Veld”, “Vecht en Beneden-Regge” en het “Boetelerveld”;
- de (provinciale) Ecologische Hoofdstructuur inclusief de ecologische verbindingszones.

Breng hierbij ook de (verandering in de) milieubelasting in beeld die veroorzaakt wordt door initiatieven in het studiegebied. Benut hiervoor de relevante delen van de verzamelde informatie voor het stappenplan in paragraaf 3.3 van dit advies.

Geef de effecten aan van het voornemen op andere natuur in het studiegebied die voor verzuring of vermisting gevoelig is.¹⁴ Laat zien hoe de ecologische samenhang in het gebied wordt gewaarborgd.

¹³ In de situatie van Hellendoorn is de depositie van verzurende en vermestende stoffen op Natura 2000-gebieden de belangrijkste beperkende factor voor de omvang van de milieugebruiksruimte. De bijdrage van IV-bedrijven in het plangebied aan de fijn stof concentratie van de buitenlucht kan echter zodanig zijn dat ook deze (mede) bepalend wordt voor de omvang van de milieugebruiksruimte. Het verdient dan aanbeveling om stappen 1 tot en met 3 (bepaling milieugebruiksruimte, inventarisatie behoefte, confrontatie van beide) ook voor fijn stof uit te voeren.

Onderbouw wat de gevolgen kunnen zijn van het voornemen voor beschermde soorten op grond van de Flora- en faunawet in het plangebied. In het plan-MER kan daarbij worden volstaan met het aangeven van de gevolgen voor de doelsoorten van het natuurbeleid, of voor een gemotiveerde selectie van de belangrijkste voorkomende soorten.

4.4 Geur

Werk de voorgestelde analyses met betrekking tot geur(ruimte) uit. Indien gemeentelijk geurbeleid is/wordt uitgewerkt, ga dan in op de milieugevolgen van dit beleid.

4.5 Landschap, cultuurhistorie en archeologie

Beschrijf de visie van de gemeente op het landschap en de cultuurhistorie in het plangebied. Geef de mogelijke effecten aan van de ruimte die de herziening van de bestemmingsplannen biedt aan ontwikkelingen. Gebruik hierbij het volgende stappenplan:

1. geef een beschrijving van de landschappelijke en cultuurhistorische elementen en objecten waarop mogelijk effecten op kunnen treden volgens bijvoorbeeld een landschapsrangordemodel;
2. geef een waardering van de beschreven landschapstypen en -elementen op het lokale en regionale schaalniveau;
3. geef een beschrijving van de effecten van het voornemen, gedifferentieerd naar de verschillende schalen van het landschap¹⁵, op de landschappelijke en cultuurhistorische elementen en objecten en de samenhang hier-tussen.

Visualiseer¹⁶ de varianten voor bouwmogelijkheden van de (intensieve) veehouderijen en andere agrarische bebouwing en bepaal de effecten daarvan op het landschapsbeeld in deze gebieden en naaste omgeving.

Geef aan waar en hoe negatieve effecten in kwetsbare en/of hoog gewaardeerde landschapstypen en/of cultuurhistorische waarden¹⁷ via het bestemmingsplan kunnen worden voorkomen of beperkt. Geef aan of schaalvergroting in de agrarische bedrijfsvoering ook buiten het bouwblok effecten voor het landschap zal hebben (zoals bijvoorbeeld voor de verkavelingstructuur en houtwallen).

Geef aan de hand van een bureauonderzoek aan waar zich archeologische waarden bevinden en vul dit (zo nodig) aan met non-destructief inventariserend veldonderzoek.

Beschrijf hoe effecten op cultuurhistorische waarden, waaronder eventueel aanwezige archeologische resten en karakteristieke landschappen, kunnen worden voorkomen of beperkt.

¹⁴ Hieronder verstaat de Commissie de kwetsbare gebieden uit de Wav, als ook de voor verzuring gevoelige gebieden met natuurwaarde die niet onder de Wav vallen. Het gaat hier niet om elk groenelement, maar om gebieden met een belangrijke natuurwaarde.

¹⁵ De effecten kunnen gescoord worden, bijvoorbeeld aan de hand van een vijfpunts-schaal.

¹⁶ Benut hiervoor het reeds beschikbare materiaal in het LOP, de kopnotitie LOG's en de LOG-ontwikkelvisie.

¹⁷ Zie de inspraakreactie van het RACM (bijlage 2 nr.5) die bij nieuwvestiging (van bedrijven in LOG's) in archeologisch waardevol gebied vraagt om archeologisch onderzoek op het planniveau van het bestemmingsplan.

4.6 Verkeer, luchtkwaliteit en geluid

Beschrijf (indien onderscheidend) de verkeersbewegingen die horen bij de verschillende alternatieven.

Beschrijf voor de verschillende alternatieven de gevolgen voor de luchtkwaliteit. Betrek hierbij naast de bijdrage van het verkeer en vervoer ook de veehouderij (intensief en rundveehouderij). Beschrijf de gevolgen van het nieuwe bestemmingsplan voor de concentraties van NO₂ en fijn stof (PM₁₀ en zo mogelijk PM_{2,5}) en toets of voldaan wordt aan de luchtkwaliteitseisen in de Wet Milieubeheer.

Breng de geluidsproductie in beeld van bedrijven/activiteiten met een relevante geluidsproductie, zoals het motorcrossterrein (Motorclub Nijverdalen/Hellendoorn) en het Avonturenpark Hellendoorn.

4.7 Bodem en water

Geef in het plan-MER aan welke gebieden bekend zijn als bodembeschermingsgebied, hydrologische aandachtsgebied en verdroogd gebied en welke gevolgen de status van deze gebieden heeft voor de planonderdelen. Beschrijf in het MER de mogelijke effecten van alle relevante activiteiten op de bodemkwaliteit, geomorfologie, oppervlaktewater (kwantiteit en kwaliteit) en grondwater (kwantiteit).

Indien er een watertoets wordt uitgevoerd adviseert de Commissie de voor de m.e.r. relevante resultaten in het plan-MER op te nemen. Geef aan in hoeverre afstemming met de waterbeheerder heeft plaatsgevonden.

5. **MONITORING EN EVALUATIE**

Een goede monitoring van de milieugebruiksruimte en de effecten van ontwikkelingen en maatregelen daarop is bijzonder belangrijk om te kunnen beoordelen of en tot welke totale depositie uitbreidingen/nieuwvestiging mogelijk zijn, of dat voldoende afname van depositie wordt bereikt. Daarom geeft de Commissie in overweging een depositieboekhouding op te zetten voor het gehele gebied. Dit maakt het eenvoudiger om per nieuw initiatief te beoordelen of dit wel of niet kan, of onder welke voorwaarden.

Belangrijk is daarnaast een evaluatiemoment af te spreken waarbij de ontwikkeling van de depositie wordt afgezet tegen de nagestreefde ontwikkeling. Daarbij past een plan van aanpak in geval de nagestreefde depositiewaarde niet wordt gerealiseerd. Dit maakt tijdige bijsturing mogelijk.

De Commissie adviseert het bevoegd gezag om bij het besluit aan te geven hoe en op welke termijn een evaluatieonderzoek verricht zal worden om de voorspelde effecten met de daadwerkelijk optredende effecten te kunnen vergelijken en zo nodig aanvullende mitigerende maatregelen te treffen. Het verdient aanbeveling dat de initiatiefnemer in het MER een aanzet geeft tot dit evaluatieonderzoek en daarbij een verband legt met de geconstateerde leemten in informatie en onzekerheden.

6. OVERIGE ASPECTEN

Voor de onderdelen 'vergelijking van alternatieven', 'leemten in milieu-informatie' en 'samenvatting van het MER' heeft de Commissie geen aanbevelingen naast de wettelijke voorschriften

Kaartmateriaal

Gebruik in het plan-MER recent kaartmateriaal (met legenda), dat de teksten inzichtelijk maakt en verduidelijkt. Neem in ieder geval kaarten op met daarop:

- de ligging van de bestaande veehouderijbedrijven en de intensieve veehouderijen in het buitengebied. Geef daarbij aan wat de omvang is van deze bedrijven en welke bedrijven op termijn zullen stoppen en welke zich willen doorontwikkelen;
- de ligging van Natura 2000-gebieden en andere (zeer) kwetsbare natuur in de nabijheid van het plangebied

Neem in ieder geval één kaart op met daarop aangegeven alle gebruikte topografische aanduidingen.

BIJLAGE 1: Projectgegevens

Initiatiefnemer: burgemeester en wethouders van de gemeente Hellendoorn

Bevoegd gezag: gemeenteraad van de gemeente Hellendoorn

Besluit: vaststellen van een bestemmingsplan

Categorie Gewijzigd Besluit m.e.r. 1994: C14.0, D14.0

Activiteit: Opstellen van een plan dat kaderstellend is voor m.e.r. (beoordelings-)plichtige activiteiten op het gebied van intensieve veehouderij

Betrokken documenten:

Bij haar advisering heeft de Commissie de volgende documenten betrokken:

- voorontwerp bestemmingsplan buitengebied gemeente Hellendoorn
- visie landbouwontwikkelingsgebied Daarlerveen
- visie landbouwontwikkelingsgebied Haarle
- visie landbouwontwikkelingsgebied Hancate
- visie landbouwontwikkelingsgebied Marle

De Commissie heeft kennis genomen van de inspraakreacties en adviezen, die zij van het bevoegd gezag heeft ontvangen. Dit advies verwijst naar een reactie als die nieuwe inzichten naar voren brengt over specifieke lokale milieumomstandigheden of te onderzoeken alternatieven. Zie bijlage 2 voor een overzicht van de reacties.

Procedurele gegevens:

aankondiging start procedure in: "Op de hoogte" d.d. 18 maart 2008

aanvraag advies over reikwijdte en detailniveau: 25 maart 2008

de notitie is niet ter inzage gelegd

advies reikwijdte en detailniveau uitgebracht: 26 mei 2008

Werkwijze Commissie bij toetsing:

Tijdens de toetsing inventariseert de Commissie eerst of er tekortkomingen zijn in het voldoen aan de (vooraf) gestelde eisen. Vervolgens beoordeelt de Commissie de ernst van de eventuele tekortkomingen. Daarbij staat de vraag centraal of de benodigde informatie aanwezig is om het milieubelang een volwaardige plaats te geven bij de besluitvorming. Is dat naar haar mening niet het geval dan signaleert de Commissie dat er sprake is van een zogenoemde 'essentiële tekortkoming'. De Commissie adviseert dan dat die informatie alsnog beschikbaar komt, alvorens het besluit wordt genomen. Overige tekortkomingen in het MER worden in het toetsingsadvies opgenomen, voor zover ze kunnen worden verwerkt tot duidelijke aanbevelingen voor het bevoegde gezag. Deze werkwijze impliceert dat de Commissie zich in het advies tot hoofdzaken beperkt en niet ingaat op onjuistheden of onvolkomenheden van ondergeschikt belang.

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen. De werkgroepsamenstelling bij het onderhavige project is als volgt:

ing. H.H. Ellen

drs. S.R.J. Jansen

ir. W.H.A.M. Keijsers

dr. D.K.J. Tommel (voorzitter)

drs. R.A.A. Zwiers (secretaris)

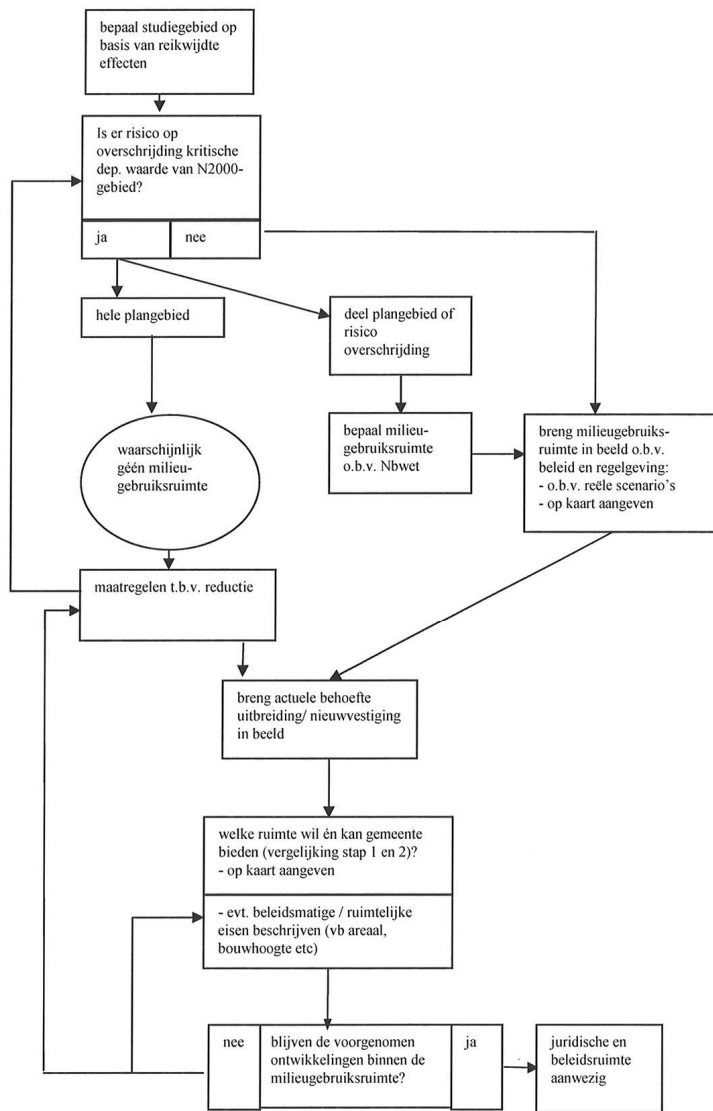
BIJLAGE 2: Lijst van inspraakreacties en adviezen

1. NVV Regio Salland, ---
2. Provincie Overijssel, Zwolle
3. Waterschap Groot Salland, Zwolle
4. Gemeente Raalte, Raalte
5. Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten, Amersfoort

BIJLAGE 3: schema stappenplan

Bijlage:
Schema
stappenplan

stap 1:
bepaal milieu
gebruiksruimte

stap 2:
inventariseer
behoefte

stap 3:
confronteer
milieugebruiks-
ruimte met
behoefte;
gemeentelijke
visie op deze
confrontatie

stap 4:
monitoring

Bijlage: tekst bij schema stappenplan

In het plan-MER moet worden beschreven hoe de alternatieven zijn ontwikkeld. Deze worden bepaald door het al dan niet benutten van de volledige milieuruimte van de LOG('s), en de mogelijkheden van uitbreiding van intensieve veehouderijen in de verwevinggebieden (waaronder sterlocaties).

Er zijn echter ook nog andere alternatieven denkbaar, die het bevoegd gezag meer sturingsmogelijkheden op de ontwikkeling van de veehouderij geven. De Commissie adviseert voor de ontwikkeling van het bestemmingsplan alternatieven te ontwikkelen aan de hand van een probleemanalyse van de huidige situatie en de toekomstige ontwikkelingen. Dit kan aan de hand van de volgende stappen¹⁸:

stap 1 Bepaal de (milieu)gebruiksruimte

De milieugebruiksruimte dient om de ontwikkelingsmogelijkheden te bepalen binnen de wettelijke en beleidskaders.¹⁹ Bij voornemens waarbij (de ontwikkeling van) de veehouderij centraal staat, wordt de milieugebruiksruimte vooral²⁰ bepaald door de emissie van verzurende en vermestende stoffen. De onderstaande stappen gaan dan ook primair hierover.

Bepaal of het voornemen mogelijk negatieve gevolgen kan hebben op de instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebieden in het studiegebied door verzuring en/of vermesting.

- a) Indien er **geen** voor verzuring en/of vermesting gevoelige Natura 2000-gebieden in het studiegebied (dit is het gebied waar nog effecten optreden) door het voornemen beïnvloed kunnen worden, kan de uitwerking van dit stappenplan beperkt worden tot het in beeld brengen van de randvoorwaarden vanuit overig beleid en regelgeving, en vervolgens het doorlopen van stap 2 en 3.
- b) Bepaal, indien er **wél** voor verzuring en/of vermesting gevoelige Natura 2000-gebieden in het studiegebied liggen zijn of er sprake is van overschrijding van de kritische depositiewaarden voor deze gebieden.²¹

Let hierbij op het volgende. Een scenario dat leidt tot een toename van overschrijdingen van kritische depositieniveaus is waarschijnlijk²²niet mogelijk. Verder is het juridisch onzeker of het mogelijk is om bij over-

¹⁸ Benut voor de beschrijving van deze stappen de reeds verzamelde informatie voor zowel het Landbouw Ontwikkelingsplan (LOP) als de visies op de verschillende LOG's in het buitengebied.

¹⁹ Om de ontwikkelingsruimte in een gebied te bepalen kan de milieugebruiksruimte worden uitgerekend door een omgekeerde benadering. Beschrijf/ bereken in het plan-MER de huidige belasting van het milieu. Ga vervolgens na waar de kritische belastinggrens ligt. De milieugebruiksruimte is het verschil tussen kritische belastinggrens en huidige belasting.

²⁰ De omvang van de milieugebruiksruimte wordt in gebieden met veel intensieve veehouderijen primair bepaald door depositie van verzurende en vermestende stoffen op Natura 2000-gebieden. De omvang van de milieugebruiksruimte kan echter ook nog verder beperkt worden door de wetgeving voor natuur, geur, luchtkwaliteit, geluid, verkeer, landschapbescherming en door de heersende milieubelasting

²¹ De Commissie gaat in haar beoordeling hiervan uit van de meest recente wetenschappelijk onderbouwde kritische waarden. Van Dobben & Van Hinsberg (2008), Overzicht van kritische stikstofdeposities voor habitattypen en Natura 2000-gebieden. De auteurs van dit rapport stellen: "Wanneer de atmosferische depositie op een locatie hoger is dan het kritische niveau van het aldaar voorkomende of gewenste habitatype, dan bestaat er een duidelijk risico op significant negatieve effecten (dat wil zeggen: het niet halen van het instandhoudingsdoel)".

²² De Commissie wijst op een recente uitspraak door de voorzitter van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State en de brief van de minister van LNV over het Toetsingskader ammoniak en Natura 2000. Gezien de strekking daarvan adviseert de Commissie in het MER in ieder geval uit te gaan van het vigerende wettelijke kader gesteld door de Natuurbeschermingswet.

schrijdingen van kritische depositieniveaus te werken met een scenario dat:

- via saldering van de effecten van het voornemen leidt tot depositie-standstill en daarmee nieuwvestiging of uitbreiding mogelijk maakt;
- via een depositiereductie nieuwvestiging of uitbreiding mogelijk maakt. Dit omdat het onduidelijk is met welke snelheid de depositie gereduceerd moet worden tot onder het kritische depositieniveau.

Bovenstaande leidt tot de volgende mogelijke situaties voor activiteiten die bijdragen aan verzuring of vermisting:

i) overschrijdingssituaties vanuit het gehele plangebied

Indien activiteiten vanuit iedere locatie binnen het plangebied bijdragen aan overschrijdingssituaties, dan is er zeer waarschijnlijk geen milieugebruiksruimte. Dit betekent, gegeven de Natuurbeschermingswetgeving, dat allereerst de depositie gereduceerd moet worden tot onder het kritische depositieniveau van de Natura 2000-gebieden, voordat uitbreidingen of nieuwvestiging mogelijk is.²³ Geef aan hoe de benodigde reductie zou kunnen plaatsvinden en op welke termijn. Maak hierbij gebruik van reële scenario's voor de autonome ontwikkeling²⁴.

ii) overschrijding vanuit een deel van het plangebied;

Indien Natura 2000-gebieden in het studiegebied slechts vanuit een deel van het plangebied beïnvloed worden, dan is er alleen milieugebruiksruimte in die gebiedsdelen waar activiteiten (eventueel na het treffen van maatregelen) niet zullen bijdragen aan overschrijding van de kritische depositiewaarden.

iii) risico op overschrijding, afhankelijk van maatregelen en ontwikkelingen

In gebieden waar de activiteiten bijdragen aan de achtergronddepositie waardoor de kritische depositiewaarden al dicht wordt genaderd, is het afhankelijk van de te treffen maatregelen of significante gevolgen op Natura 2000-gebieden kunnen worden voorkomen.

iv) zeker geen overschrijdingsrisico

In sommige gebieden ligt de achtergronddepositie nog zover onder de kritische depositiewaarden van Natura 2000-gebieden, dat geen enkel risico bestaat op overschrijding van kritische depositiewaarden met uitvoering van het voornemen.

Breng voor de laatste drie situaties de milieuruimte in beeld die maximaal binnen het vigerende bestemmingsplan kan worden ingenomen zonder dat de kritische depositiewaarden van nabije Natura 2000-gebieden worden overschreden.²⁵ Integreer daarin de autonome ontwikkeling van de intensieve en rundveehouderij. Daarbij kan gewerkt worden met scenario's, waaronder in ieder geval een reël worst-case scenario. Geef op kaart aan in welke gebieden wel en geen milieugebruiksruimte aanwezig is, en in welke gebieden met maatregelen milieugebruiksruimte gemaakt kan worden.

²³ Het doorlopen van de ADC-toets uit de Natuurbeschermingswetgeving biedt hier geen ruimte voor uitbreiding of nieuwvestiging, aangezien niet is uit te sluiten dat buiten het plangebied – binnen Nederland – alternatieve locaties voor landbouwontwikkeling aanwezig zijn.

²⁴ Reëel wil hier zeggen dat toename in ieder geval niet mogelijk is.

²⁵ Hierbij kunnen effecten van toekomstige beheerplannen voor Natura 2000-gebieden niet worden meegenomen. Het is nog onbekend wanneer die gereed zijn en toegepast kunnen worden, wat nog geruime tijd onzekerheid voor de mogelijkheden in het bestemmingsplan zou opleveren.

Ga voor alle situaties na welke gevolgen andere regelgeving of beleid –naast het kader door de Natuurbeschermingswet- hebben voor de milieugebruiksruimte, zoals regels en beleid op het gebied van natuur, luchtkwaliteit en geur.

stap 2 Breng de behoefte in beeld

Geef in het plan-MER een beeld van de actuele behoefte aan agrarische uitbreiding- en/of (her)vestigingslocaties, zowel van de intensieve als van rundveehouderij²⁶, en aan uitbreiding- en/of vestigingslocaties voor niet-agrarische bedrijvigheid en recreatieve voorzieningen. Dit kan op basis van beschikbare informatie bij de gemeente (hierbij kan gedacht worden aan concrete aanvragen, meldingen van plannen of overwegingen/inventarisaties).

stap 3 Bepaal de visie op de confrontatie van stap 1 met stap 2

Bepaal op basis van de bovengenoemde milieugebruiksruimte en de reële behoefte aan ruimte voor uitbreiding/ nieuwvestiging welke ruimte de gemeente aan (nieuwe) initiatieven kan en wil geven.

Geef aan of, en zo ja waar in het plangebied uitbreiding en nieuwvestiging mogelijk is binnen de milieugebruiksruimte. Geef hierbij tevens aan hoeveel uitbreiding of nieuwvestiging mogelijk is voordat de kritische depositiewaarden overschreden worden. Dit betekent dat inzicht nodig is in de totale depositie op het Natura 2000-gebied en de ontwikkelingen daarin. Ga hierbij – waar relevant – steeds in op de maatregelen die in het bestemmingsplan getroffen moeten worden om binnen de milieugebruiksruimte te blijven. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan het beperken van de kavelgrootte, bouwhoogte en eisen aan technische middelen om emissies te beperken. Geef per maatregel steeds aan welke consequenties deze heeft op de milieugebruiksruimte.

stap 4 Monitoring en evaluatie

Een goede monitoring van de milieugebruiksruimte en de effecten van ontwikkelingen en maatregelen daarop is nodig om te kunnen beoordelen of, en zo ja, tot welke totale depositie uitbreidingen/ nieuwvestiging mogelijk zijn, of dat voldoende afname van depositie wordt bereikt. Daarom geeft de Commissie in overweging een depositieboekhouding op te zetten voor het gehele gebied. Dit maakt het eenvoudiger om per nieuw initiatief te beoordelen of dit wel of niet kan, en onder welke voorwaarden.

Belangrijk is daarnaast om een evaluatiemoment af te spreken om te bekijken of de afname van depositie tot onder de kritische depositiewaarde bereikt wordt. Tevens moet er helder worden afgesproken wat er gedaan wordt wanneer dit onverhoopt niet het geval is, zodat tijdige bijsturing mogelijk is.

De Commissie adviseert het bevoegd gezag om bij het besluit aan te geven hoe en op welke termijn een evaluatieonderzoek verricht zal worden om de voorspelde effecten met de daadwerkelijk optredende effecten te kunnen vergelijken en zo nodig aanvullende mitigerende maatregelen te treffen. Het verdient aanbeveling dat de initiatiefnemer in het MER reeds een aanzet geeft tot een evaluatieprogramma en daarbij een verband legt met de geconstateerde leemten in informatie en onzekerheden.

²⁶ Ga hierbij in op bedrijven welke worden voortgezet, die zich naar verwachting verder willen ontwikkelen en bedrijven met meerdere locaties.

Advies over de reikwijdte en het detailniveau van het milieueffectrapport Herziening bestemmingsplan buitengebied gemeente Hellendoorn

De gemeente Heerlen wil een nieuw bestemmingsplan voor het buitengebied opstellen. Hiervoor wordt een plan-milieueffectrapport (plan-MER) opgesteld. Dit advies van de Commissie voor de m.e.r. gaat in op de alternatieven en milieueffecten die in het plan-MER dienen te worden onderzocht

ISBN: 978-90-421-2446-2